कर्णाली प्रदेशको पहिलो दैनिक

काँक्रेविहार

राष्ट्रिय दैनिक

www .kankrebihar .com

❒ वर्ष : २५ ❒ अंक : २६१ ❒ शनिवार, २७ असार, २०८३ ❒ Saturday, 11 July 2026 ❒ नेपाल संवत ११४६ ❒ पृष्ठ : ४ ❒ मूल्य : रु. १०

कम वर्षाको प्रक्षेपणभित्र लुकेको ठूलो विपद्को जोखिम

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
सुर्खेत, २६ असार

जल तथा मौसम विज्ञान विभागले यस वर्षको मनसुनमा सरदरभन्दा कम वर्षा हुने प्रक्षेपण गरेको छ, जुन अहिलेको मौसमी अवस्थामा पनि देखिइरहेको छ। तर, अन्तर्राष्ट्रिय एकीकृत पर्वतीय विकास केन्द्र (इसिमोड) को हालैको एक अध्ययनले पानी कम पर्दैमा विपद् आउँदैन भनेर ढुक्क हुन नसकिने औंल्याएको छ। गत २६ जेठमा सार्वजनिक भएको 'हिन्दुकुश हिमालय मनसुन आउटलुक, २०२६' प्रतिवेदनबारे इसिमोडले विज्ञप्ति जारी गर्दै लामो खडेरीपछिको अचानक हुने भारी वर्षाले आकस्मिक बाढी, पहिरो र हिमनदीजन्य ठूलो जोखिम निम्त्याउन सक्ने चेतावनी दिएको छ। यस वर्ष प्रशान्त महासागरको सतहको तापक्रममा आउने असामान्य परिवर्तन (जलवायु चक्र 'एल निनो') का कारण नेपालसहित दक्षिण एसियामा मनसुन अवधिभर कम वर्षा हुने र तापक्रम बढ्ने अनुमान छ। तर, यसको अर्थ जोखिम कम हुनु होइन। इसिमोडका विपद् जोखिम न्यूनीकरण विज्ञ शाश्वत सन्यालका अनुसार, वर्षा कम हुनु भनेको बाढीको जोखिम पनि कम हुनु हो भन्ने भ्रम राख्नु हुँदैन। एल निनोका कारण लामो समय खडेरी परे पनि स्थानीय वायुको दबाबले अचानक एकै ठाउँमा ठूलो वर्षा (Cloudburst) हुन सक्छ, जसले विनाशकारी रूप लिन सक्छ। हालै मेसाक आँधीका कारण भएको भारी वर्षा र विनाशकारी बाढीले दक्षिणी चीनको गुआङ्सी क्षेत्रमा ठूलो क्षति पुर्‍याएको छ। अल जजिराका अनुसार उक्त बाढीमा कम्तीमा ३९ जनाको मृत्यु हुनुका साथै १ लाख ३० हजार मानिस विस्थापित भएका छन् भने ड्यामलगायतका ठूला पूर्वाधार भत्किएका छन्।

अन्तरसम्बन्धित विपद् र एकीकृत पूर्वतयारीको आवश्यकता

अहिले खडेरी, अत्यधिक गर्मी, आकस्मिक बाढी, पहिरो र हिमताल विस्फोट जस्ता घटनाहरू एकअर्कासँग साङ्लो जस्तै जोडिएर (शृंखलाबद्ध रूपमा) आउन थालेका छन्। इसिमोडका हाइड्रोलोजिस्ट मनीष श्रेष्ठका अनुसार अब प्रत्येक विपद्लाई छुट्टाछुट्टै नभई एकीकृत प्रणालीमार्फत एकैसाथ सम्बोधन गरिनुपर्छ। कमजोर भू-बनोट, तीव्र सहरीकरण र पूर्वाधार विस्तारका कारण नेपाल, भारतका उत्तरी/उत्तर-पूर्वी राज्यहरू तथा पाकिस्तानका नदी किनार र भिरालो क्षेत्र उच्च जोखिममा छन्।

असामान्य तापक्रम वृद्धि र हिमनदी जलाधार क्षेत्रमा खतरा

तापक्रममा भइरहेको वृद्धिले हिमनदीमा आधारित सिन्धु, गंगा र ब्रह्मपुत्र जलाधार क्षेत्रमा जोखिम थपेको छ। तीव्र गतिमा हिउँ पग्लिँदा हिमाली क्षेत्रका भिरालो भूभाग र हिमनदीले बनाएका मोरेन बाँधयुक्त तालहरू (Glacial Lakes) कमजोर बन्दै गएका छन्, जसले गर्दा तटीय क्षेत्रमा बस्ने जनमानस र पूर्वाधार संकटमा परेका छन्।

नेपालमा नयाँ चुनौती: 'थर्मोकार्स्ट' र पर्माफ्रोस्ट क्षयीकरण

पछिल्ला वर्षहरूमा हिमाली भेगमा अनौठा र नयाँ खालका विपद् देखिन थालेका छन्। उदाहरणका लागि, २०८२ जेठ १ गते हुम्लाको नाम्खा गाउँपालिकास्थित तिल गाउँमा विना वर्षा नै बाढी र सुक्खा पहिरो जाँदा १८ घरपरिवार विस्थापित भएका थिए। प्राविधिक टोलीको अध्ययनले उक्त घटना 'थर्मोकार्स्ट' का कारण भएको निष्कर्ष निकालेको थियो। उच्च हिमाली क्षेत्रमा लामो समयदेखि जमिनमुनि जमेर बसेको ढुंगा, माटो र गेग्रानलाई 'पर्माफ्रोस्ट' भनिन्छ र तापक्रम वृद्धिका कारण यो पग्लिने प्रक्रियालाई 'थर्मोकार्स्ट' भनिन्छ।

इसिमोडका वरिष्ठ जलवायु परिवर्तनविज्ञ अरुणभक्त श्रेष्ठका अनुसार, पहिले अफगानिस्तानमा देखिएको यस्तो दुर्लभ घटना नेपालमा पहिलो पटक देखिएको हो, जसले नेपालमा पर्माफ्रोस्ट क्षयीकरण सुरु भइसकेको संकेत गर्छ।

सरकारी तयारी: २४सै घण्टा हटलाइन र स्थानीय तहको सक्रियता

सम्भावित मनसुनजन्य विपद्लाई मध्यनजर गर्दै गृह मन्त्रालय अन्तर्गतको राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले आफ्नो तयारी पूरा भएको जनाएको छ।

प्राधिकरणकी प्रवक्ता शान्ति महतका अनुसार जल तथा मौसम विज्ञान विभागको पूर्वानुमानका आधारमा उद्धार टोलीहरू सतर्क राखिएको छ।

सर्वसाधारणका लागि निःशुल्क र सजिलो नम्बर १२३४ को टेलिफोन सेवा सञ्चालनमा ल्याइएको छ। यसपटक यो नम्बरमा गरिने फोन सिधै सम्बन्धित जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा जोडिने व्यवस्था मिलाइएको छ, जसले गर्दा स्थानीय स्तरमै तुरुन्त उद्धार र राहत पुग्न सकोस्। बाढी र पहिरोले सडक अवरुद्ध भएमा तत्काल खुलाउन प्रत्येक जिल्लामा एक्स्काभेटर को व्यवस्था गरिएको छ।

तत्कालको मौसम : अस्पष्ट मोडल र सजगताको अपिल

हाल देशैभरि हल्कादेखि मध्यम वर्षाको पूर्वानुमान गरिए पनि कतै बादल मात्र लाग्ने त कतै पानी नै नपर्ने विरोधाभासपूर्ण स्थिति छ। मौसमविद् विनोद पोखरेलका अनुसार विभिन्न मौसमी मोडलहरूले भारी वर्षा हुने स्थान र मात्रा फरक-फरक (कसैले पूर्व त कसैले पश्चिम) देखाइरहेका छन्। यद्यपि, शुक्रबार बेलुकादेखि आइतबारसम्म केही स्थानमा छोटो अवधिको भारी वर्षा हुन सक्ने सम्भावना रहेकाले सम्भावित जोखिमबाट बच्न सबैलाई सजग रहन आग्रह गरिएको छ।

एक दिनमा १ अर्ब ५८ करोड भुक्तानी, १२ अर्ब ६२ करोड फ्रिज

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
सुर्खेत, २६ असार

कर्णाली प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्षको अन्तिम दिन डेढ अर्ब भन्दा धैरै रकम भुक्तानी गरेको छ। बिहीबार अन्तिम दिनमा १ अर्ब ५८ करोड २२ लाख ८८ हजार भुक्तानी गरेको हो।

प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयका अनुसार, यो असार २५ गते दिउँसो १ बजेपछिको भुक्तानी हो। दिउँसो १ बजेसम्म १८ अर्ब ९८ करोड ८९ लाख २० हजार बराबर भुक्तानी दिएको सरकारले अन्तिम तथ्याङ्कमा कुल खर्च रकम २० अर्ब ५७ करोड १२ लाख ८ हजार भएको प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालयका लेखा अधिकृत ललित थापाले बताए।

चालु आर्थिक वर्ष (२०८२/०८३) मा सरकारले ३२ अर्ब ९९ करोड ६६ लाख ५५ हजार बराबरको कुल बजेट ल्याएको थियो। त्यसमध्ये ६१.९७ प्रतिशत बजेट खर्च गरेको छ। कुल खर्चमध्ये झन्डै २५ प्रतिशत बजेट सरकारले असार महिनाको २५ दिनमा खर्च गरेको हो।

पुँजीगत बजेट ५५.७४ प्रतिशत कार्यान्वयनमा ल्याएको सरकारले चालु तर्फ ७३.४८ प्रतिशत खर्च गरेको छ। यो वर्ष विकासतर्फ १९ अर्ब ९८ करोड ९३ लाख वार्षिक बजेट थियो।

त्यसमध्ये ११ अर्ब १३ करोड ९३ लाख बराबर बजेट कार्यान्वयनमा आउँदा ८ अर्ब ८४ करोड ५० लाख बराबर फ्रिज गएको छ।

आजदेखि मैत्रीपूर्ण फुटबल,

राष्ट्रिय खेलाडीसँगै कलाकारको पनि सहभागिता

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
सुर्खेत, २६ असार

कर्णाली प्रदेशमा फुटबलको विकास, पूर्व राष्ट्रिय खेलाडीहरूको सम्मान तथा स्थानीय प्रतिभालाई प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले आज (शनिबार) वीरेन्द्रनगरमा 'नेपाल लेजेन्ड्स भर्सेस कर्णाली लेजेन्ड्स' मैत्रीपूर्ण फुटबल प्रतियोगिता आयोजना हुँदैछ। ग्रीनल्याण्ड फुटबल एकेडेमी र ह्युमन राइट्स सोसाइटीको संयुक्त आयोजनामा हुन लागेको प्रतियोगिताबारे शुक्रबार वीरेन्द्रनगरमा पत्रकार सम्मेलन गरी जानकारी दिइएको हो।

आयोजकका अनुसार कर्णाली प्रदेशमै पहिलो पटक यति ठूलो स्तरमा पूर्व राष्ट्रिय खेलाडीहरूबीच मैत्रीपूर्ण फुटबल प्रतियोगिता आयोजना गर्न लागिएको हो। प्रतियोगितामा अखिल नेपाल फुटबल संघ (एन्फा) का पूर्व अध्यक्ष तथा पूर्व राष्ट्रिय खेलाडी गणेश थापा, उपेन्द्रमान सिंह, अनिल गुरुङ, बालगोपाल महर्जन, सागर थापा, हरि खड्कालगायत चर्चित खेलाडीहरूको सहभागिता रहनेछ।

कर्णाली टोलीका तर्फबाट राष्ट्रिय फुटबल खेलाडी रोहित चन्दसहित प्रदेश खेलकुद विकास परिषद्का सदस्य सचिव रविन्द्र चन्द, नवीन भण्डारी, जनक रावल, जनक थापा, नारायण कोइराला, ऋषि गिरी, ललित बसेललगायत खेलाडी मैदान उत्रिनेछन्।

ग्रीनल्याण्ड फुटबल एकेडेमीका अध्यक्ष शशि केसीले प्रतियोगिताले कर्णालीमा फुटबलप्रतिको आकर्षण बढाउने, स्थानीय खेलाडीलाई राष्ट्रिय स्तरसँग जोड्ने र आगामी राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना गर्न सकारात्मक वातावरण निर्माण गर्ने विश्वास व्यक्त गरे।

प्रतियोगितामा उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने खेलाडीहरूलाई विभिन्न विधामा पुरस्कार प्रदान गरिनेछ। 'म्यान अफ द म्याच', 'बेस्ट प्लेयर', 'बेस्ट गोलकिपर', 'बेस्ट डिफेन्डर' र 'बेस्ट स्कोरर' विधाका पुरस्कार विभिन्न दिवंगत समाजसेवी तथा शिक्षाविद्को नाममा स्थापना गरिएको आयोजकले जनाएको छ।

करिब २५ लाख रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको प्रतियोगिताका लागि आवश्यक बजेट ग्रीनल्याण्ड फुटबल एकेडेमीले व्यवस्थापन गर्ने जनाएको छ। कर्णाली प्रदेश खेलकुद विकास परिषद्ले केही सहयोग गर्ने आश्वासन दिएको भए पनि अन्य सरकारी निकायबाट उल्लेख्य सहयोग नपाएको आयोजकको भनाइ छ।

प्रतियोगिता अवलोकनका लागि २००, ३००, ५०० र १,००० रुपैयाँका टिकटको व्यवस्था गरिएको छ भने विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क प्रवेश दिइनेछ।

यसैबीच प्रतियोगितालाई थप आकर्षक बनाउन चर्चित लोकगायक बद्री पंगेनी र चर्चित कलाकार दुर्गेश थापा पनि सुर्खेत आइपुगेका छन्।

उनीहरूको उपस्थितिले प्रतियोगितामा खेलप्रेमी र दर्शकको उत्साह अझ बढ्ने आयोजकको अपेक्षा छ।

हेलिकप्टरबाट खोजी गर्न मुख्यमन्त्रीको निर्देशन

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
सुर्खेत, २६ असार

कर्णाली प्रदेशका मुख्यमन्त्री यामलाल कडेलले दैलेखको चामुण्डा विन्द्रासैन्नीस्थित कर्णाली राजमार्गबाट हिजो नदीमा खसेर बेपत्ता भएको गाडी तथा यात्रुको खोजीकार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक परे हेलिकप्टर समेत परिचालन गर्न निर्देशन दिएका छन्। मुख्यमन्त्री कडेलले शुक्रबार कर्णाली प्रदेशमा रहेका चारवटै सुरक्षा निकायका प्रमुखसँग दुर्घटनापछि भइरहेको खोजी तथा उद्धार कार्यबारे जानकारी लिँदै उपलब्ध सबै साधन-स्रोत परिचालन गर्ने गरी खोजीलाई तीव्र बनाउन आग्रह गरेका हुन्। छलफलमा मुख्यमन्त्री कडेलले अहिलेसम्म सुरक्षा निकायहरूबाट खोजी तथा उद्धार कार्यमा भइरहेको कामको प्रशंसा गर्दै आवश्यकता परे हेलिकप्टरबाट समेतखोजी गर्नु पर्नेमा जोड दिए। उनले दैलेखदेखि भारतको सीमासम्म खोजी दायरा विस्तार गर्न समेत निर्देशन दिएका छन्। छलफल कार्यक्रममा शसस्त्र प्रहरीका डिआइजी कृष्णराज पाठकले घटनास्थलमा गोताखोर परिचालन गरिएको र थप जनशक्ति कुरिनटारबाट हिडिसकेको जानकारी गराएका थिए। नेपाल प्रहरीका डिआइजी जयराज सापकोटाले नदीको पानी धमिलो भएको, नदीको गहिराइ बढी हुनु तथा भौगोलिक कठिनाइका कारण खोजीकार्यमा चुनौती थपिएको बताए। उनले सबै सुरक्षा निकायको सामुहिक प्रयासबाट उपलब्ध सम्पूर्ण जनशक्ति र स्रोत-साधन परिचालन गरी खोजी जारी राखिएको जानकारी दिए। खोजीकार्यमा नेपाली सेनासमेत परिचालन भएको र ड्रोन क्यामेराबाट सम्भावित स्थानहरूमा खोजी शुरू भएको सो अवसरमा जानकारी दिइएको थियो।

शनिवार

नियात्रा

राराको मोहिनी

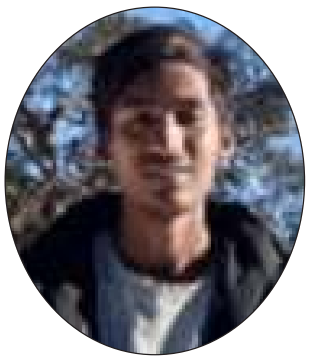

✍ तपेन्द्रबहादुर हमाल

सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालयको आङ्गिक क्याम्पस, बाजुरा क्याम्पसमा पढ्न थालेको चार वर्ष सकिन लागेको थियो । म क्याम्पसमा भर्ना भएपछिको पहिलो शैक्षिक भ्रमणको आयोजना हुन लागेको थियो । घुम्ने भन्नेबित्तिकै हुरुक्कै हुने म, त्यसमाथि क्याम्पसका धेरै सहपाठी साथीहरू र शिक्षक सरहरूसँगै जान पाउने भएकाले यसको मज्जा नै बेग्लै थियो । शैक्षिक भ्रमणको चर्चा बढ्दै जाँदा क्याम्पसभरि चहलपहल पनि बढ्न थाल्यो । आवश्यक विमर्शसँगै खर्च संकलन गर्ने काम भयो । हुन त क्याम्पस प्रशासनले नै खर्च बेहोर्ने चर्चा चलेको थियो, तर विद्यार्थी साथीहरूबाट पनि केही रकम उठाउने निर्णय गरियो । प्रतिव्यक्ति दुई हजार रुपैयाँका दरले हामीले पनि रकम जम्मा गर्‍यौँ । क्याम्पसका करिब एक सयभन्दा बढी साथीहरू भ्रमणमा जान तयार भए ।

मैले सहपाठी साथी तिलकलाई सोधेँ, “भ्रमणमा चाहिँ कहाँ लैजाने रहेछन्?” उसले जवाफ दियो, “रारा ।” ‘रारा’ भन्ने शब्द सुन्नेबित्तिकै मेरो रारा जाने पुरानो चाहना पुनः ताजा भयो । मेरो खुसी झन् बढ्यो । मनमनै ‘रारा जाने रहर पूरा हुने भयो’ भन्दै म मख्ख परेँ ।

रारा प्रस्थान गर्नुभन्दा दुई दिनअघि क्याम्पसमा रारा जाने सम्पूर्ण साथीहरू जम्मा भयौँ । शिक्षकहरू र भ्रमण समितिका साथीहरूले रारा जाने तरिका, बास बस्ने ठाउँहरू, भ्रमणमा बोक्नुपर्ने सामान, विद्यार्थीहरूले पालना गर्नुपर्ने नियमहरू लगायत अन्य आवश्यक कुराहरूको जानकारी दिनुभयो । भ्रमणमा जाने सबै साथीहरूलाई १० समूहमा विभाजन गरियो । प्रत्येक समूहमा १४ जना राखियो । एक जनालाई समूहको संयोजक बनाइयो र प्रत्येक समूहमा एक जना शिक्षक पनि खटाईयो । त्यसपछि सबै साथीहरू आ-आफ्नो तयारीमा जुट्न थाले । मेरो पनि रारा जाने सम्पूर्ण तयारी पूरा भयो ।

वैशाख २५ गतेको बिहान मार्तडीको काखमा अवस्थित बाजुरा क्याम्पसको प्राङ्गणमा एउटा बेग्लै उत्साह सञ्चार भइरहेको थियो । बिहानको झुल्के घामसँगै गुरुवर्गको अभिभावकीय छहारी र साथीहरूको सामीप्यतामा हामी करिब सयभन्दा बढी यात्रीहरू एउटा सामूहिक सपना बोकेर जम्मा भयौँ– नेपालको सबैभन्दा ठूलो ताल रारालाई आफ्नै आँखाले सजाउने सपना लिएर ।

हामीलाई लिन दशवटा जिप तयार भइसकेका थिए । प्रत्येक समूहका लागि एउटा जिप छुट्याइएको थियो । मेरो समूहमा सहपाठी साथी दीपेन्द्र, तिलक, तुलसी र बाँकी बीबीएस् चौथो सेमेस्टरका साथीभाइहरू थिए । बिहानको उषाकालसँगै बडिमालिका मातालाई साक्षी राखी रारा प्रस्थानका लागि यात्रा सुरु भयो । बिहानपख आफ्ना पखेटा फिँजाउँदै गरेको सूर्यका किरणसँगै वरपर देखिने डाँडाहरूको दृश्य निकै मनमोहक थियो । दसवटा गाडी एकपछि अर्को गर्दै आफ्नो गतिमा अघि बढिरहेका थिए ।

वैशाखको महिना । घरतिरको कामको चटारोले थाकेको र क्लान्त शरीर भएर पनि होला, रारातर्फको यात्राले मन नै चङ्गा भएको थियो । स्वच्छ हावा, सुन्दर र शान्त प्राकृतिक दृश्य, बाटोभरि मुस्कुराइरहेका विभिन्न प्रजातिका फूल, राति बास बसेर बिहानपख आफ्नो यात्रामा निस्कँदै गरेका चराचुरुङ्गीहरूको मधुर धुनले हामीलाई ‘शुभ यात्रा’ भन्दै मुस्कुराएको भान हुन्थ्यो । जिपबाट पोरखे लेकका थुम्काहरू नाघ्दै, पाण्डुसैनका रमाइला बस्ती नियाल्दै कोल्टी बजार पार गर्‍यौँ । कोल्टीदेखि पिलुचौरसम्मको उबडखाबड बाटोको थकानलाई आपसी गफगाफ र हाँसोको सुगन्धले उडाउँदै गयौँ । पिलुचौर पुगेपछि कर्णाली प्रदेशको नामले चिनिएकी भए पनि सुदूरपश्चिमको भूभागलाई छोएर बगेकी पवित्र कर्णालीले हामीलाई स्वागत गरिन् । त्यसपछिको हाम्रो यात्रा कर्णालीको तिरैतिर अगाडि बढिरह्यो ।

भौगोलिक विकटताका कारण बाटो निकै जोखिमपूर्ण थियो । तर पनि साहसी र संयमित चालकहरूले गाडी बिस्तारै अगाडि बढाइरहेका थिए । तेज गर्मी भएर होला, मनमनै अविरल बगेकी कर्णालीको कञ्चन र निर्मल पानीमा पौडी खेलेर जाऊँजस्तो लाग्यो । कलकल ध्वनिमा अविच्छिन्न बगिरहेकी कर्णाली कहाँसम्म पुग्छिन्? मेरो मनमा यस्तै प्रश्न उठिरहेको थियो ।

धुलाचौर बजार पुगेपछि हाम्रा गाडीहरू बजारको छेउमा रोकिए । श्रद्धेय गुरुहरूको निर्देशनअनुसार केहीबेर विश्राम गर्‍यौँ । विश्रामका ती क्षणहरूमा पहाडै-पहाडको काखमा लुकेर बसेको धुलाचौर बजारलाई नियाल्निरहेँ । बाजुराको हिमाली गाउँपालिकामा अवस्थित यो बजार छिमेकी जिल्ला मुगु र हुम्लाको समेत प्रमुख व्यापारिक केन्द्र रहेछ । साना-साना पसल, मानिसहरूको चहलपहल र पहाडी जीवनशैलीले बजारलाई आफ्नै किसिमको जीवन्तता दिएको थियो ।

हिमाली गाउँपालिकाको कार्यालयनजिकै रहेको एउटा होटलमा हामीले खाना खायौँ । गुरुहरू र सयौँभन्दा बढी साथीहरूसँग एउटै ठाउँमा बसेर भोजन गरेको त्यो मेरो जीवनकै पहिलो अनुभव थियो । सँगै हाँस्दै, रमाउँदै, एउटै थालको स्वाद बाँड्दै खाना खानु कुनै उत्सवभन्दा कम लागेन । यति धेरै पाहुनालाई कुनै झन्झटको अनुभूति गराउन नदिई आत्मीयतापूर्वक भोजन तयार पारेर खुवाउने होटलका सम्पूर्ण कर्मचारीप्रति मनभित्रैदेखि सम्मान र कृतज्ञता जाग्यो ।

रोजगारीको खोजीमा विदेशिने प्रवृत्ति बढिरहेका बेला आफ्नै देशमा पसिना बगाउँदै सम्मानजनक व्यवसाय गरिरहेका ती सचेत नागरिकहरूलाई देख्दा मन गर्वले भरियो । उनीहरू केवल आफ्नो परिवारको जीविकोपार्जन मात्र गरिरहेका थिएनन्, बरु स्वदेशमै सम्भावना खोज्न सकिन्छ भन्ने सन्देश अन्य युवालाई पनि दिइरहेका थिए । उनीहरूप्रतिको सम्मान अझ गहिरिँदै गयो ।

उता सबै साथीहरू खाना खाएर गाडीमा बसिसकेका थिए । भ्रमण समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू कसैको उपस्थिति छुटेको त छैन भन्ने सुनिश्चित गर्न प्रत्येक जनाको एकिन गर्दै थिए । केहीबेरमै सबै जना सुरक्षित रूपमा गाडीमा बसिसकेको खबर आयो र हाम्रो यात्रा फेरि अघि बढ्यो ।

धुलाचौरबाट केही दूरी पार गरी कर्णाली नदी तरेपछि हामीले आफ्नो गृहजिल्ला बाजुरालाई बिदाइ गर्दै मुगु जिल्लामा प्रवेश गर्‍यौँ । मुगु पुगेको केहीबेरमै रारा तालबाट बगेर आएको खत्याड खोलाले हाम्रो यात्रालाई स्वागत गर्‍यो । त्यसपछि हाम्रो यात्रा खोलाको किनारै-किनार अघि बढिरह्यो । साँघुरा, उकालो-ओरालो र जोखिमपूर्ण कच्ची पहाडी सडकले यात्रालाई चुनौतीपूर्ण बनाइरहेको थियो ।

तर गाडीको झ्यालबाट देखिने साना-साना गाउँबस्ती, खेतबारीमा व्यस्त किसान र दैनिक श्रममा रमाइरहेका मानिसहरूलाई देख्दा मन अनेकौँ विचारले भरिन्थ्यो । लाग्थ्यो– यदि हरेक नेपालीले विदेशिनुभन्दा आफ्नै माटोमा यस्तै पसिना बगाउने हो भने, विकट मानिएको कर्णालीले पनि विकासको नयाँ बाटो अवश्य समात्ने थियो । प्रकृतिको सौन्दर्यसँगै ती दृश्यहरूले जीवन र देशप्रतिको उत्तरदायित्वबारे गहिरो चिन्तन गराइरहेका थिए । गाडीभित्र भने छुट्टै संसार सजिएको थियो । साथीहरू देउडा गाउँदै, हाँस्दै, रमाउँदै फोटो र भिडियो खिच्न व्यस्त थिए । म, तिलक, रामप्रसाद, नन्दराजलगायत पाँच जना साथीहरू जिपको पछाडितिर बसेका थियौँ भने पाँच जना केटी साथीहरू अगाडिपट्टि थिए । बेला-बेला हुने ठट्टा, जिस्काइ र हाँसोले लामो यात्रा पनि छोटो लागिरहेको थियो ।

यसरी मुगुको खत्याड गाउँपालिकाका विभिन्न बस्ती, नदीका किनारा र पहाडी गोरेटाहरू पार गर्दै हाम्रो जिप यात्रा अन्ततः मसाने बजारमा पुगेर टुङ्गियो । मसाने पुगेपछि गाडीहरू रोकिए । हामीले आफूले बोकेर ल्याएका खाजाका पोका बोकेर बजारछेउको डाँडामा बसेर खायौँ, चिसो पानीले यात्राको प्यास मेटायौँ ।

अब यात्राको अर्को अध्याय सुरु हुँदै थियो । अगाडिको यात्रा गाडीको हर्नमा होइन, आफ्नै पदचाप र धड्कनको तालमा तय गर्नु थियो । यहीँबाट सुरु भयो चार घण्टाको पैदल यात्रा ।

गाडीबाट ओर्लिएर पाइला अघि बढाउँदा शरीरले लामो समयको धक्का र थकान बिस्तारै बिर्सिँदै गएको अनुभूति भयो । मसानेबाट घना जंगलभित्रको बाटो समात्दै अघि बढ्दा मनमा नयाँ अनुभूतिहरू जन्मिन थाले । आकाश छुने कोणधारी रुखहरू, हरियालीले ढाकिएका पहाडहरू, चरिरहेका भेडाका बथान र राष्ट्रिय निकुञ्जभित्र स्वतन्त्र रूपमा रमाइरहेका डाँफे, चिर, कालिज, तित्रा, न्याउलीलगायतका चराचुरुङ्गीहरूले त्यो यात्रालाई झन् मनमोहक बनाइदिए । प्रकृतिको त्यो अनुपम संसारले प्रत्येक पाइला झन्-झन् रोमाञ्चक बनाइरहेको थियो । कुरा गर्दै, हाँस्दै, फोटो र भिडियो खिच्दै तथा थकानलाई साथी बनाउँदै हामी रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको कार्यालय हुटु पुग्यौँ । त्यहाँबाट रारासम्बन्धी आवश्यक जानकारी लिएर फेरि पैदल यात्रा अघि बढायौँ ।

साँझ बिस्तारै ओरालो लाग्दै थियो । सुसाउँदै गरेको बतास र सुस्ताउँदै गरेको साँझको शीतलताबीच हिँड्दाहिँड्दै रातले आफ्नो कालो पछ्यौरी ओढाइसकेको थियो । अन्ततः हामी माझघाट पुग्यौँ । चार घण्टाको कठिन पैदल यात्रापछि शरीर थकानले गलिसकेको थियो । माझघाटस्थित ‘मुर्मा टप होटल’ र वरपरका रिसोर्टहरूले हामीलाई आत्मीय न्यानोपन दिए । स्थानीय स्वादले भरिएको रातिको भोजनले शरीरमा नयाँ ऊर्जा भरिदियो । भोलिपल्टको सुनौलो बिहानसँगै पहिलो पटक रारा तालको साक्षात्कार गर्ने कल्पनालाई मनभरि सजाउँदै हामी निद्राको काखमा बिलायौँ ।

वैशाख २६ गते बिहानको ताजा र सुगन्धित हावासँगै नित्यकर्म सकेर उत्सुक आँखाहरू बोकी हामी केही साथीहरू राराको मुख्य गन्तव्यतर्फ लाग्यौँ । जब पहिलो पटक मैले रारालाई देखेँ, मलाई साँच्चिकै स्वर्गमा आइपुगेझैँ महसुस भयो । मेरो मुखबाट अनायासै शब्द फुत्कियो– “आहा, रारा ताल!”

बिहानीको सुनौलो किरण राराको नीलो छातीमा ठोक्किएर झलमल्ल हुँदा लाग्थ्यो, कुनै कुशल चित्रकारले नीलो मसी पोखिदिएको हो । प्रकृतिको त्यो अनुपम नमुनालाई केही बेर मन्त्रमुग्ध भएर नियाल्दै हामी फेरि माझघाट फर्कियौँ ।

बिहानको करिब १० बजेतिर सबै जनाले तृप्त भएर खाना खायौँ र हाम्रो सम्पूर्ण टोली राराको ‘विशाल रूप’ देखिने मुर्माटप डाँडातर्फ अघि बढ्यौँ । करिब दुई घण्टाको ठाडो उकालो पैदल यात्रा– निधारमा पसिना, तर मनमा अथाह उत्साह!

मध्याह्नको १२ बजेतिर जब हामी मुर्माकोट (मुर्माटप) पुग्यौँ, त्यहाँबाट देखिएको राराको दृश्यले हाम्रो सातो नै लियो । चारैतिर सल्ला र धुपीका जङ्गल, बीचमा विशाल नीलो हीराजस्तै टल्किरहेकी रारा ! हामी प्रकृतिको त्यो जादुमयी माहोलमा पूर्ण रूपमा हरायौँ । फोटो खिच्ने, भिडियो बनाउने र ती अविस्मरणीय क्षणहरूलाई क्यामेरामा मात्र होइन, मनको कुनाकाप्चामा सधैँका लागि कैद गर्ने होडबाजी नै चल्यो । हाम्रो बाजुरा क्याम्पसको भ्रमण टोली मुर्माटपको डाँडाबाट एकटक राराताललाई नियालिरह्यो । अग्लो डाँडाबाट देखिने राराको सौन्दर्य जति हेरे पनि धित नै नमर्ने!

दिउँसोको करिब ३ बजेतिर मुर्माकोटको डाँडोलाई बिदाइ गर्दै हामी फेरि ओरालो बाटो हुँदै राराको किनारतर्फ झर्‍यौँ । करिब एक घण्टाको हिँडाइपछि अपराह्न ४ बजेतिर हामी रारा तालको काखमा रहेको नेपाली सेनाको क्याम्प नजिक पुग्यौँ । साँझ ६ बजेसम्म रारा किनारमा बिताएका ती दुई घण्टा यस्तो लाग्यो, मानौँ समय यहीँ रोकियोस् । सिरसिरे हावाले पानीमा उठाएका साना तरङ्गहरू, चराहरूको चिरबिर आवाज र राराको अलौकिक शान्तताले मनलाई पूर्ण रूपमा ध्यानमग्न बनाइदियो ।

कविता

मेरो गाई पालन

✍ अनिल पौडेल

अचानक स्वरोजगार बन्नेतर्फ ह्वात्तै कदम चालियो
सिङ्गै गाई भित्र्याएर पशुपालन थालियो ।
आफू खरो क्रान्तिकारी कृषि क्रान्ति नारा भएको
गाई झनै क्रान्तिकारी माझै निधारमा तारा भएको ।

हिलोमा डुबेर घाँस काट्नुपर्छ
दूहेसम्म आइरहन्छ दूध भनेर ढाँट्नुपर्छ ।
खान जति खाइदिन्छ बार्न क्यै बार्दैन
खाएको भन्दा बढी हग्छ दूध पटक्कै झार्दैन ।

गाई त ल्याइयो तर खुसी होइन चोट हजार छ
माइक टाइसन र ब्रुस्लीको मिश्रित किक बजार्छ ।
अगाडि देख्नै हुन्न मलाई पोजिसन लिहाल्छ
ढुङ्गो लिई छेउमा जान्छु फ्लाइङ किक दिहाल्छ ।

कोही लुटेरै धन थुपार्छन् तिनीहरूलाई चारै धाम छ
ढाडका ध्रुवध्रुवमा यसका चारै खुट्टाको डाम छ ।
पोसेँ बत्तिसा चापट अनेक ज्यानैमात्र बढायो
हिजो घाँस हाल्न जाँदा ब्याङ्डै गोबरमा लडायो ।

पुरै साठीओटा हजारमा भित्र्याएको यसलाई खनखनी
दायाँ बायाँ कताबाट दुहुने घुम्नुपर्छ फनफनी ।
घाँस हाल्यो सबै खान्छ पगाहा लगायो भरदिन चर्छ
दुहुन गयो एक्सन लिन्छ रेस्लिङ खेलाडीजस्तो गर्छ ।

बिहानभर लाएर गोबर सोरिन्छ मलखाडीमा पहाड भइसक्यो
कृषि क्रान्तिको अभियानमै ज्यानको बोसो आधा गइसक्यो ।
स्वरोजगार बन्ने कसरी ? कृषि क्रान्ति भन्ने कसरी ?
खेतीबारी खन्ने कसरी ? दूधको नगद गन्ने कसरी ?

अगाडि नदेख्दा ड्वाँ गर्छ अगाडि देख्दा फ्वाँ गर्छ
बाच्छो भेट्दा ट्वाँ पर्छ मलाई भेट्दा स्वाँ गर्छ ।
भित्र-भित्र दङ्ग पर्छु कृषि क्रान्ति भो सुरू जस्तो
बेच्नेले पनि के बेच्यो यस्तो कुङ्फुको गुरू जस्तो !

ओभरडोज खान्छ टन्न बिष्ट्याउँछ छेरेजस्तो
बाल्टीभित्र दूध ठ्याक्कै इनारमा पानी हेरेजस्तो ।
कहिले रेस्लिङ, कहिले कुङ्फु, कहिले यु एफ सी चलाउँछ
चारखुट्टेले दुईखुट्टेलाई भ्यात्त गोबरमा ढलाउँछ ।

कति पोसेँ के–के पोसेँ जाबो ढुङ्गो भरिँदैन
घरि–घरि झोक चल्छ कृषि क्रान्ति गरिँदैन।
गरिखाऊँ कि यत्रो परिश्रम नास पारूँ हजुर ?
दुई कुरूवालाई चार कि पाँच पारूँ हजुर ?

मुगुमा लेखा, हुम्लामा कार्यालय

कांक्रेविहार संवाददाता
हुम्ला, २६ असार

चार दशकअघि स्थापना भएको हुम्लाको बागवानी विकास केन्द्र प्रदेश संरचनापछि प्रशासनिक र आर्थिक काम दुई जिल्लाबाट सञ्चालन हुन थालेपछि विभिन्न समस्या झेल्न बाध्य भएको छ।

कार्यालयका प्रशासनिक तथा प्राविधिक गतिविधि हुम्लाबाट सञ्चालन हुने भए पनि लेखा तथा आर्थिक कारोबार भने मुगुको सदरमुकाम गमगढीबाट गर्नुपर्ने व्यवस्थाले दैनिक कार्यसम्पादन प्रभावित बनेको छ।

हुम्लाको चङ्खेली गाउँपालिका दुई स्थित केन्द्रका प्रमुख सुरेश पौडेलका अनुसार कार्यालयका सम्पूर्ण कार्यक्रम हुम्लामै सञ्चालन हुने भए पनि भुक्तानी, लेखा व्यवस्थापन तथा अन्य आर्थिक प्रक्रिया पूरा गर्न कर्मचारी मुगु पुग्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ यसले समय, जनशक्ति र सरकारी स्रोत-साधनको अनावश्यक खर्च बढाएको उनले बताए।

दुर्गम हिमाली भूगोल, सीमित यातायात सुविधा तथा प्रतिकूल मौसमका कारण मुगु पुग्न कठिन हुने भएकाले नियमित कामसमेत प्रभावित हुने गरेको उनको भनाइ छ। उनका अनुसार एउटै कार्यालयका प्रशासनिक काम एक जिल्लाबाट र आर्थिक कारोबार अर्को जिल्लाबाट सञ्चालन हुने व्यवस्था अन्यत्र कतै पनि छैन।

हुम्लाको कार्यक्रम सञ्चालन गरेर त्यसको खर्च मुगुबाट व्यवस्थापन गर्नुपर्दा लेखा प्रक्रिया जटिल बन्नुका साथै भुक्तानीमा ढिलाइ हुने गरेको छ। यसले कार्यालयले सञ्चालन गर्ने फलफूल विकास, बिरुवा उत्पादन, कृषक तालिम तथा प्राविधिक सेवाजस्ता कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा समेत असर परेको उनले जानकारी दिए।

स्थानीय तहको निर्वाचनअघि बागवानी विकास केन्द्रका प्रशासनिक र आर्थिक दुवै काम हुम्लाबाटै सञ्चालन हुने गरेका थिए। तर २०७५ सालमा प्रदेश संरचना लागू भएपछि लेखा तथा आर्थिक कारोबार मुगुबाट सञ्चालन हुने व्यवस्था गरिएको हो।

त्यसयता कार्यालयको कार्यक्षेत्र हुम्ला भए पनि आर्थिक प्रणाली भने मुगुसँग जोडिएकाले कर्मचारीले पटक-पटक अर्को जिल्ला धाउनुपर्ने अवस्था कायम रहेको छ।

यस समस्याको समाधानका लागि सम्बन्धित मन्त्रालय, मन्त्री र सचिवसमक्ष पटक-पटक पत्राचार तथा मौखिक रूपमा ध्यानाकर्षण गराइएको प्रमुख पौडेलले बताए।

लेखा तथा आर्थिक कारोबार पनि हुम्लाबाटै सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाइदिन आग्रह गरिए पनि हालसम्म कुनै ठोस निर्णय हुन नसकेको उनको गुनासो छ। उनले कार्यालयको प्रशासनिक र आर्थिक दुवै प्रणाली एउटै जिल्लाबाट सञ्चालन भए सेवा प्रवाह थप प्रभावकारी, छिटो र पारदर्शी बन्ने विश्वास व्यक्त गरे।

अनावश्यक यात्रा खर्च घट्नुका साथै कर्मचारीको समय बच्ने, भुक्तानी प्रक्रिया सहज हुने र कृषकले पनि समयमै सेवा पाउने भएकाले प्रदेश सरकारले विद्यमान व्यवस्थाको पुनरावलोकन गरी आवश्यक निर्णय गर्नुपर्ने सरोकारवालाको माग रहेको छ।

एक मेगावाट सौर्य आयोजना सम्पन्न हुँदै

कांक्रेविहार संवाददाता
जुम्ला, २६ असार

जिल्लाको चन्दननाथ नगरपालिका तिन घुघुतीमा निर्माणाधीन एक मेगावाट क्षमताको सौर्य ऊर्जा आयोजना अन्तिम चरणमा पुगेको छ।

करिब ६० करोड रुपैयाँको लागतमा निर्माण भइरहेको आयोजनाको करिब ७० प्रतिशत काम सम्पन्न भइसकेको नेपाल विद्युत् प्राधिकरण वितरण केन्द्र जुम्लाले जनाएको छ।

प्राधिकरणका प्रमुख तथा आयोजना साइड इन्जिनियर ललितकुमार मण्डलका अनुसार आयोजनाका अधिकांश भौतिक संरचना निर्माण सम्पन्न भएका छन्।

अहिले सौर्य प्यानल जडान, इन्भर्टर जडान, विद्युत् प्रसारण प्रणालीसँग समायोजन तथा अन्तिम प्राविधिक तयारीको काम तीव्र गतिमा भइरहेको उनले बताए। उनका अनुसार मौसम अनुकूल रहेमा आगामी पाँच महिनाभित्र आयोजना सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउने लक्ष्य राखिएको छ।

नियन्त्रण कक्ष, संरचना तथा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण सकिएकाले अब बाँकी प्राविधिक काम पूरा गर्न ध्यान केन्द्रित गरिएको छ।

हिउँदको समयमा जलविद्युत् उत्पादन घट्दा जुम्लामा नियमित रूपमा विद्युत् अभाव हुने समस्या समाधान गर्न सौर्य आयोजना प्रभावकारी हुने विश्वास गरिएको छ।

पछिल्ला वर्षमा विद्युत् सेवाको पहुँच विस्तार भए पनि बढ्दो मागअनुसार आपूर्ति हुन नसक्दा उद्योग, व्यवसाय, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय तथा सर्वसाधारण प्रभावित हुँदै आएका छन्। यही अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै वैकल्पिक ऊर्जाका रूपमा सौर्य ऊर्जा आयोजना निर्माण गरिएको हो।

घुघुती क्षेत्रमा हजारौं सौर्य प्यानल जडान भइरहेका छन्। केही महिनाअघि खाली रहेको जमिन अहिले आधुनिक ऊर्जा पूर्वाधारमा रूपान्तरण भइरहेको छ।

आयोजना सम्पन्न भएपछि उत्पादन हुने विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमार्फत वितरण गरिनेछ, जसबाट जुम्ला बजारसहित आसपासका बस्तीमा विद्युत् आपूर्ति थप भरपर्दो हुने अपेक्षा गरिएको छ।

स्थानीयवासीले आयोजना सञ्चालनमा आएपछि विद्युत् कटौती कम हुने, व्यवसाय सञ्चालन सहज बन्ने, स्वास्थ्य संस्थाका उपकरण नियमित सञ्चालन हुने तथा विद्यालय र सरकारी कार्यालयको सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुने विश्वास व्यक्त गरेका छन्।

वातावरणमैत्री तथा स्वच्छ ऊर्जाको स्रोतका रूपमा रहेको सौर्य ऊर्जाले कार्बन उत्सर्जन घटाउन र जलविद्युत्माथिको निर्भरता कम गर्न पनि सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

प्राविधिक परीक्षण सम्पन्न भएपछि आयोजना औपचारिक रूपमा सञ्चालनमा ल्याइने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ।

आयोजना सञ्चालनमा आएपछि जुम्लाको ऊर्जा आपूर्तिमा सुधार हुनुका साथै आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधिलाई समेत टेवा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

एआरभी खोपको समय निर्धारण

कांक्रेविहार संवाददाता
सल्यान, २६ असार

जिल्ला अस्पतालले रेबिजविरुद्ध लगाइने एआरभी (एन्टी-रेबिज भ्याक्सिन) खोप सेवा अबदेखि निश्चित समयभित्र मात्रै उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको छ।

खोपको खेर जाने दर बढ्दै गएको तथा औषधि र भ्याक्सिनको प्रभावकारी तथा मितव्ययी व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले सेवा समय निर्धारण गरिएको अस्पतालले जनाएको छ। अस्पतालले सार्वजनिक गरेको सूचनाअनुसार एआरभी खोप सेवा अब हरेक दिन बिहान ११ बजेदेखि दिउँसो तिन बजेसम्म मात्र सञ्चालन हुनेछ। सोही समयभित्र अस्पतालमा उपस्थित हुने सेवाग्राहीले खोप सेवा प्राप्त गर्न सक्नेछन्। अस्पताल प्रशासनले सबै सेवाग्राहीलाई तोकिएको समयको पालना गरी सेवा लिन आग्रह गरेको छ। जिल्ला अस्पतालका अनुसार एआरभी खोप बहु-डोज (मल्टि-डोज) भायलमा उपलब्ध हुने भएकाले एक पटक खोलिएको भायल निश्चित समयभित्र प्रयोग गरिसक्नुपर्छ। दैनिक रूपमा थोरै मात्र सेवाग्राही आएमा भायलमा बाँकी रहेको खोप प्रयोगविहीन भई खेर जाने अवस्था सिर्जना हुने गरेको छ। यसले सरकारी स्रोत-साधनको अनावश्यक खर्च बढाउनुका साथै खोप व्यवस्थापनमा चुनौती थपिएको अस्पतालको भनाइ छ। यही समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न सेवाग्राहीलाई निश्चित समयमा बोलाएर खोप लगाउने व्यवस्था गरिएको अस्पतालले जनाएको छ।

यसबाट एउटै समयमा धेरै सेवाग्राहीलाई खोप दिन सकिने, खोपको खेर जाने दर घट्ने र उपलब्ध भ्याक्सिनको अधिकतम उपयोग गर्न सकिने विश्वास अस्पताल प्रशासनको छ।

अस्पतालले नियमित सेवा समय निर्धारण गरे पनि आकस्मिक अवस्थामा भने उपचारमा कुनै सम्झौता नगरिने स्पष्ट पारेको छ।

कुकुर, बिरालो, स्याल, बाँदर वा रेबिजको आशंका गरिएका अन्य जनावरले टोकेको वा चिथोरेको अवस्थामा बिरामीको स्वास्थ्य अवस्थालाई प्राथमिकतामा राखेर आवश्यक उपचार तथा खोपको व्यवस्था गरिने अस्पतालले जनाएको छ। यस्ता घटनामा सेवाग्राहीले ढिलाइ नगरी तत्काल स्वास्थ्य संस्थामा सम्पर्क गर्न आग्रह गरिएको छ। स्वास्थ्यकर्मीका अनुसार रेबिज एक सय प्रतिशतसम्म ज्यान लिन सक्ने घातक भाइरल रोग भए पनि समयमै उपचार र एआरभी खोप लगाए पूर्ण रूपमा रोकथाम गर्न सकिन्छ।

जनावरले टोके वा चिथोरेको अवस्थामा सबैभन्दा पहिले घाउलाई कम्तीमा १५ मिनेटसम्म साबुनपानीले राम्रोसँग धुने, आवश्यक परे एन्टिसेप्टिक प्रयोग गर्ने र सकेसम्म छिटो स्वास्थ्य संस्थामा पुगेर चिकित्सकको परामर्श लिनुपर्ने सुझाव दिइएको छ। चिकित्सकले निर्धारण गरेको तालिकाअनुसार एआरभी खोपको सबै मात्रा पूरा गर्न पनि अस्पतालले आग्रह गरेको छ। अस्पताल प्रशासनले सेवा समय परिवर्तनबाट सेवाग्राहीलाई पर्न सक्ने असुविधाप्रति क्षमायाचना गर्दै यो निर्णय खोपको दिगो व्यवस्थापन र सबै सेवाग्राहीलाई आवश्यकताअनुसार सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले गरिएको स्पष्ट पारेको छ। अस्पतालले तोकिएको समयमै उपस्थित भएर खोप सेवा लिन र रेबिज संक्रमणको जोखिमलाई सामान्य रूपमा नलिन सबैलाई अनुरोध गरेको छ।

छार्का ताङसोङले सक्यो भुक्तानी प्रक्रिया

कांक्रेविहार संवाददाता
डोल्पा, २६ असार

हिमाली जिल्ला डोल्पाको छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न भएका सम्पूर्ण कामको भुक्तानी प्रक्रिया पूरा गरेको जनाएको छ।

गाउँपालिकाले बुधबार सूचना जारी गर्दै निर्धारित समयभित्र कार्यालयमा पेश भएका सम्पूर्ण बिल, कागजात तथा कारोबारको भुक्तानी कार्य सम्पन्न गरिएको जानकारी दिएको हो। समयमै योजना सम्पन्न गरी आवश्यक प्रक्रिया पूरा गर्ने उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायी तथा सम्बन्धित सबै पक्षलाई पालिकाले धन्यवाद दिएको छ।

गाउँपालिकाले आर्थिक वर्षभर नीति, योजना तथा बजेट निर्माणदेखि कार्यान्वयनसम्म सहयोग गर्ने अध्यक्ष, जनप्रतिनिधि, शाखा प्रमुख, कर्मचारी, उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायी, सञ्चारकर्मी, नागरिक समाज तथा पालिकावासीप्रति आभार व्यक्त गरेको छ।

पालिकाका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विशाल पौडेलका अनुसार आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ मा पनि विकास योजना तथा बजेट कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन सबै पक्षको सहकार्य र समन्वय आवश्यक रहेको छ। उनले पालिकाले सेवा प्रवाहलाई थप व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउने लक्ष्य लिएको बताए।

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वित्तीय तथा भौतिक प्रगति विवरणअनुसार गाउँपालिकाको चालु खर्चतर्फ ७० दशमलव ८६ प्रतिशत, पुँजीगत खर्चतर्फ ६९ दशमलव ४५ प्रतिशत र समग्र औसत खर्च ७० दशमलव ०४ प्रतिशत रहेको छ।

गाउँपालिकाले आगामी वर्षमा विकास निर्माणका कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउने, बजेट कार्यान्वयनमा सुधार ल्याउने तथा नागरिकलाई सहज र गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गराउने प्रतिबद्धता जनाएको छ।

डिजिटल युगको विश्वसनीय आवाज
www.kankrebihar.com

सु.जि.प्र.का.द.नं. १३/२०५७/०५८
ह.नि.सु.द.नं. ०१/२०८२/०८३

पाइप बगाउँदा सदरमुकाममा पानी बन्द

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
दैलेख, २६ असार

लगातारको वर्षापछि गएको पहिरोले खानेपानीको मुख्य पाइप लाइन बगाउँदा दैलेख सदरमुकाममा खानेपानी सेवा अवरुद्ध भएको छ। पहिरोका कारण नारायण खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संस्थाको करिब ८० मिटर पाइप लाइनमा क्षति पुगेपछि सदरमुकाम क्षेत्रमा खानेपानी आपूर्ति बन्द भएको हो।

नारायण नगरपालिका खानेपानी समितिका संयोजक तथा वडा नं. एकका वडाध्यक्ष शैलेश श्रेष्ठका अनुसार पहिरोले मुख्य प्रसारण पाइप लाइनमा ठूलो क्षति पुऱ्याएको छ।

प्रारम्भिक अनुमान अनुसार करिब दुई लाख ५० हजार रुपैयाँ बराबरको क्षति भएको छ। पाइप लाइन बगाएपछि सदरमुकामका बासिन्दालाई नियमित रूपमा खानेपानी उपलब्ध गराउन नसकिएको उनले बताए।

वर्षाका कारण पहिरो गएको स्थान दुर्गम र जोखिमयुक्त रहेकाले तत्काल मर्मत कार्य गर्न कठिनाइ भइरहेको छ। क्षतिग्रस्त पाइप लाइनको अवस्था निरीक्षण गरी आवश्यक सामग्री व्यवस्थापन गरेर मर्मतको काम अघि बढाइने समितिले जनाएको छ। लामो प्रयासपछि सदरमुकामसम्म ल्याइएको खानेपानीको पाइप पहिरोले बगाएपछि स्थानीयवासी थप समस्यामा परेका छन्‌ दैनिक उपभोगका लागि आवश्यक पानी नपाउँदा सर्वसाधारणलाई समस्या भएको छ। विशेषगरी घरायसी काम, कार्यालय तथा अन्य संस्थाको नियमित गतिविधिमा समेत असर परेको स्थानीयले बताएका छन्। खानेपानी सेवा पुनः सञ्चालनका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी काम अघि बढाइएको समितिले जनाएको छ। तर भौगोलिक विकटता, वर्षाका कारण बढेको पहिरोको जोखिम र क्षतिको अवस्थाका कारण मर्मत सम्पन्न गर्न केही समय लाग्ने अनुमान गरिएको छ।

समितिका अनुसार मुख्य पाइप लाइन मर्मत नभएसम्म सदरमुकाम क्षेत्रमा नियमित खानेपानी आपूर्ति सम्भव छैन। तत्कालीन रूपमा वैकल्पिक व्यवस्थाको खोजी गर्दै क्षतिग्रस्त संरचना पुनःनिर्माणमा प्राथमिकता दिइने जनाइएको छ।

लगातारको वर्षाले जिल्लाका विभिन्न स्थानमा सडक, खानेपानी तथा अन्य पूर्वाधारमा क्षति पुऱ्याउँदै आएको छ। स्थानीय प्रशासन र सम्बन्धित निकायले वर्षाजन्य विपत्बाट प्रभावित संरचनाको मर्मत तथा पुनःस्थापनाका लागि पहल गरिरहेका छन्।

सर्वोच्चको आदेश–

पूर्वन्यायाधीश र पूर्वसैनिकको सम्पत्ति तत्काल छानबिन नगर्नू

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
काठमाडौं, २६ असार

सरकारले बनाएको सम्पत्ति जाँचबुझ आयोगलाई पूर्वन्यायाधीश र पूर्वसैनिकको सम्पत्ति तत्काल छानबिन नगर्न सर्वोच्च अदालतले अन्तरिम आदेश दिएको छ।

शुक्रबार न्यायाधीशद्वय टेकप्रसाद ढुंगाना र श्रीकान्त पौडेलको संयुक्त इजलासले सो आदेश दिएको हो। आदेशमा भनिएको छ, 'रिट निवेदनको पूर्ण इजलासबाट अन्तिम टुंगो नलाग्दासम्म कसैलाई पनि सम्पत्ति विवरण पेश गर्न बाध्य नपार्नू, पेश हुन आएको सम्पत्ति विवरण उपर छानबिन गर्ने कार्य यथास्थितिमा राख्नु र कसै उपर पनि कुनै किसिमको कानुनी कारबाहीका लागि सिफारिस नगर्नु/नगराउनु भनी प्रत्यर्थी सम्पत्ति छानबिन आयोगको नाममा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ४९ (२) (क) बमोजिम अन्तरिम आदेश समेत जारी गरिएको छ।'

अदालतले यस निवेदनलाई पूर्ण इजलासमा पठाएको छ। निवेदनबमोजिम गम्भीर संवैधानिक एवं कानुनी प्रश्नहरू देखिएकाले पूर्ण इजलासबाटै व्याख्या र विश्लेषण गरी विवादको निरुपण आवश्यक देखिएको अदालतले भनेको छ।

आयोगविरुद्ध अधिवक्ता डा. प्रेमराज सिलवालले रिट दायर गरेका थिए। यो रिट निवेदनमा उठाइएका प्रश्नहरू गम्भीर संवैधानिक र कानुनी प्रकृतिका देखिएको अदालतले जनाएको छ।

नगर शिक्षा योजनामाथि छलफल

❒ काँक्रेविहार संवाददाता
सुर्खेत, २६ असार

सुर्खेतको लेकबेशी नगरपालिकामा नगर शिक्षा योजना प्रमाणीकरण तथा पृष्ठपोषण सम्बन्धी कार्यशाला सम्पन्न भएको छ। आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ देखि २०८७/०८८ सम्म लागू हुने गरी तयार गरिएको नगर शिक्षा योजनामाथि सरोकारवालाबीच छलफल गरी सुझाव संकलन गर्ने उद्देश्यले कार्यशाला आयोजना गरिएको हो।

कारखाना समूहको आयोजना तथा ग्लोबल पार्टनरशिप फर एजुकेशन ९न्एभ० अन्तर्गत एजुकेशन आउट लाउड (EOL) को आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा सञ्चालित सिभिल सोसाइटी इम्पावरमेन्ट फर एकाउन्टेबल एजुकेशन (CSE) परियोजनाअन्तर्गत कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो। कार्यशालामा शिक्षा क्षेत्रका प्रमुख विषयलाई विभिन्न समूहमा विभाजन गरी छलफल गरिएको थियो। सहभागीहरूले विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार, शिक्षक व्यवस्थापन, विद्यार्थी-शिक्षक अनुपात, भौतिक पूर्वाधार विकास, समावेशी शिक्षा, पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापन, सिकाइ सामग्रीको उपलब्धता तथा सूचना प्रविधिको प्रयोगलगायत विषयमा सुझाव दिएका थिए।लेकबेशी नगरपालिका चारका वडाध्यक्ष लोकेन्द्र थापाले विद्यार्थी संख्या र शिक्षक दरबन्दीबीचको असन्तुलनले शिक्षण सिकाइमा प्रभाव परेको बताए। उनले विद्यार्थीको आवश्यकता र विद्यालयको अवस्थाका आधारमा शिक्षक व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा जोड दिए। स्थानीय सरकार, विद्यालय, अभिभावक र समुदायबीचको सहकार्यबाट मात्रै शिक्षा योजना प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन हुने उनको भनाई थियो। शिक्षक लोकबहादुर नेपालीले शिक्षामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग, शिक्षक तालिम, आवश्यक शैक्षिक सामग्री र पर्याप्त बजेट व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने बताए उनले स्थानीय पाठ्यपुस्तक निर्माण तथा वितरणका लागि थप बजेट आवश्यक रहेको धारणा राखे। लेकबेशी नगरपालिका तिनका वडाध्यक्ष लिलाराम अधिकारीले प्राविधिक शिक्षा, भाषागत सुधार तथा पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने बताए। केही विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा सुरु भए पनि विद्यार्थी अभावका कारण निरन्तरता दिन चुनौती रहेको उनले उल्लेख गरे। जीवन ज्योति माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक तीर्थप्रसाद पौडेलले शिक्षा सुधारका लागि विद्यार्थीको सिकाइस्तर र स्थानीय आवश्यकता अनुसार शिक्षण विधि परिवर्तन गर्नुपर्ने बताए। उनले गुणस्तरीय शिक्षाका लागि भाषागत सुधार र प्रभावकारी शैक्षिक सामग्री आवश्यक रहेको धारणा राखे। नगर उपप्रमुख विमला खड्कुलकले नगर शिक्षा योजनाले आगामी पाँच वर्षमा बालबालिकाको शैक्षिक विकासका लागि मार्गदर्शन गर्ने बताए। स्थानीय विद्यालयप्रति अभिभावक र विद्यार्थीको विश्वास बढाउने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने उनको भनाइ थियो।

नगरप्रमुख उमेशकुमार पौडेलले तयार भएको नगर शिक्षा योजनालाई आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्दै कार्यान्वयनमा लैजाने बताए उनले डिजिटल सिकाइ विस्तार, आईसीटी ल्याब स्थापना, विषयगत शिक्षक व्यवस्थापन तथा विद्यालयको समस्या समाधानमा नगरपालिकाले काम गरिरहेको जानकारी दिए।

उद्योग खारेजीको सूचना

सूचना प्रकाशित मिति : २०८३/०३/२७

उद्योग तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय, सुर्खेत (साविक घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको कार्यालय) मा म/हामी **श्री देवप्रसाद भट्टराई** धनी रहेको, **दर्ता नम्बर** २२२१/०७१/०७२ बाट **वीरेन्द्रनगर–१४, सुर्खेत**मा संचालन हुने गरी दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको **भट्टराई माछा तथा बंगुर पालन फर्म** नामको प्राइभेट साझेदारी उद्योग मेरो हाम्रो घरायसी/आर्थिक कारणले खारेजी गर्नुपर्ने भएको हुँदा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो ३५ (पैंतीस) दिने सूचना प्रकाशन गरिएको छ। यस उद्योगसँग कोही कसैको कुनै प्रकारको बाँकी रहेको भए सूचनाको म्यादभित्र सोको प्रमाण सहित उद्योग तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय, सुर्खेत समक्ष लिखित रुपमा दावी गर्न हुन कर्णाली प्रदेश औद्योगिक व्यवसाय नियमावली २०७९ को नियम १२ को उपनियम (२) बमोजिम जानकारी गराइन्छ।

उद्योग खारेजीको सूचना

सूचना प्रकाशित मिति : २०८३/०३/२७

उद्योग तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय, सुर्खेत (साविक घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको कार्यालय) मा म/हामी **श्री कल्पना विष्ट** धनी रहेको, **दर्ता नम्बर** २६६२/०७२/०७३ बाट **वीरेन्द्रनगर–३, सुर्खेत**मा संचालन हुने गरी दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको **भेरी कर्णाली प्याथोल्यव** नामको प्राइभेट साझेदारी उद्योग मेरो हाम्रो घरायसी/आर्थिक कारणले खारेजी गर्नुपर्ने भएको हुँदा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो ३५ (पैंतीस) दिने सूचना प्रकाशन गरिएको छ। यस उद्योगसँग कोही कसैको कुनै प्रकारको बाँकी रहेको भए सूचनाको म्यादभित्र सोको प्रमाण सहित उद्योग तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय, सुर्खेत समक्ष लिखित रुपमा दावी गर्न हुन कर्णाली प्रदेश औद्योगिक व्यवसाय नियमावली २०७९ को नियम १२ को उपनियम (२) बमोजिम जानकारी गराइन्छ।